

Stedelijk weefsel van een textielstad

**Woningbouw in Winterswijk
door Borren Staalenhoef Architecten**

Winterswijk in de Achterhoek kent een rijk textielverleden waarvan de sporen nog prominent aanwezig zijn. Nu de industrie uit de stad is verdwenen vragen de fabrieksterreinen om herontwikkeling. Borren Staalenhoef Architecten bouwde een complex voor onder meer beschermd wonen op de plaats van een oude directeursvilla. Het ontwerp is een antwoord op de vraag van schaal en expressie in een industrieelhistorische context. **Pierijn van der Putt Foto's Pieter Kers**

- 1 Het volume van vier lagen bevat de appartementen voor beschermd wonen. Het verschil in functie tussen het kantoor van de woningbouwvereniging op de begane grond en de daarboven gelegen woningen is in de gevel afleesbaar.
- 2 De twee blokken van het complex in Winterswijk, gezien vanaf het terrein van de Tricotfabriek.

Vanaf het eind van de negentiende eeuw verzezen aan de rand van het stadscentrum van Winterswijk verschillende textielfabrieken. Een ervan, de rond 1910 gebouwde tricotfabriek van oprichter Giert Jan Willink, staat er nog steeds. De voor zijn tijd vooruitstrevende prefab betonnen fabriekshal is door de ArchitectenCie, in al zijn luister hersteld en omgebouwd tot appartementencomplex. Aan de overkant van de straat, de uitvalsweg naar Groenlo, stond tot 2003 de textiel fabriek van Blijdestein-Willink. Op de plek waar hier tot medio jaren zestig directeursvilla de Paperbus stond, zijn nu twee gebouwen met dezelfde naam verschenen, naar ontwerp van Borren Staalenhoef Architecten. Het fabrieksterrein van Blijdestein-Willink is niet meer herkenbaar. De fabriekspanden zijn gesloopt en worden vervangen

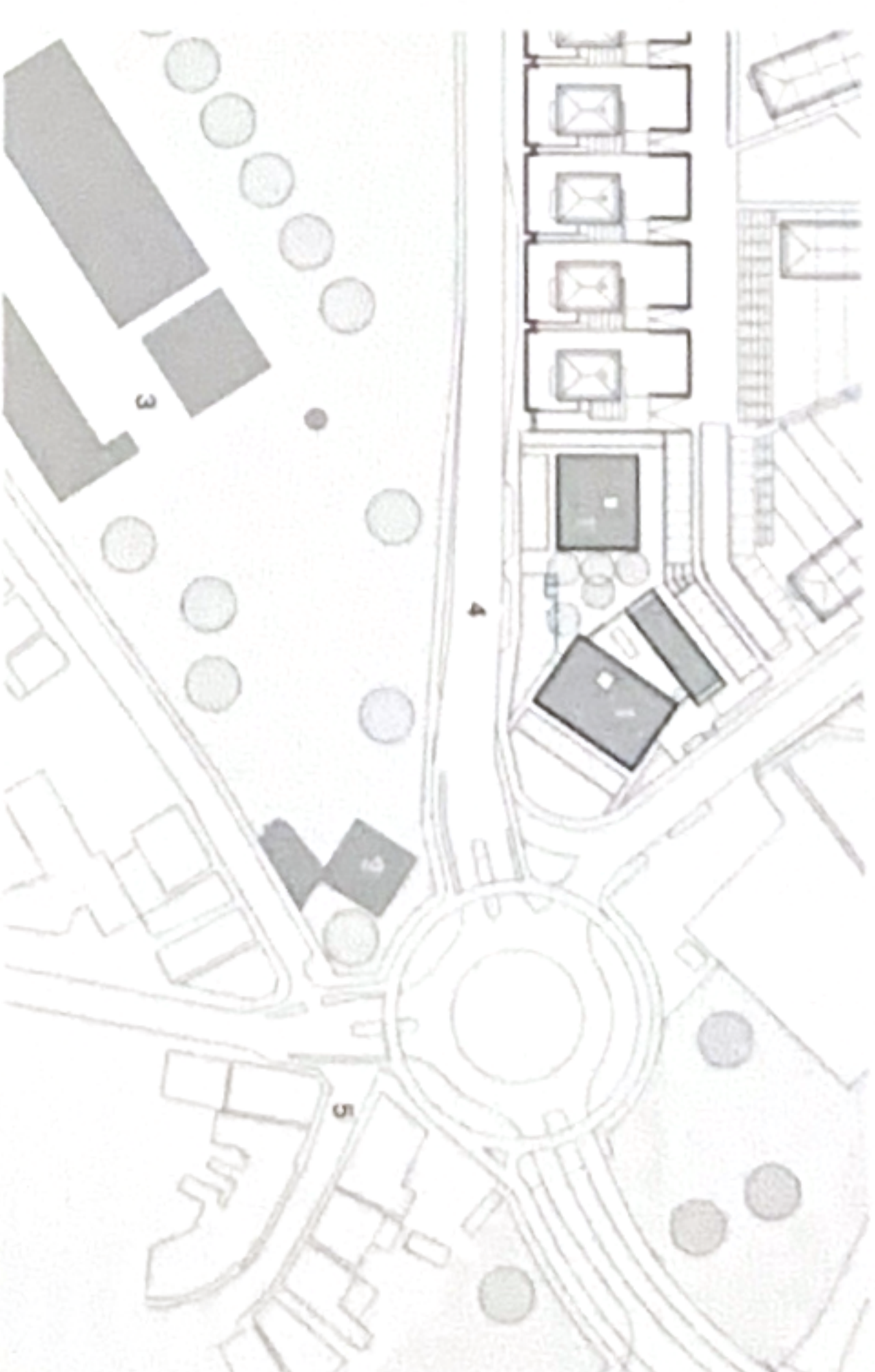
door nieuwbouwwoningen van jaren dertig signatuur. In de punt van het terrein liggen de twee blokken van Borren Staalenhoef. Het eerste telt vier lagen en flankeert het Wilinkplantsoen. In dit blok zijn veertien wooneenheden voor verstandelijk gehandicapten ondergebracht, waarvan twee in een extra volume aan de achterzijde. De begane grond biedt plaats aan het kantoor van de woningbouwvereniging. Het tweede blok telt drie lagen en is gericht op de tegenover gelegen tricotfabriek. De begane grond van dit gebouw is gereserveerd voor commerciële functies, terwijl in de twee lagen daarboven zes woningen zijn gesitueerd.

De driehoekige ruimte tussen de twee blokken is ingericht als plein en biedt toegang tot de appartementen voor beschermd wonen. Een trap leidt naar een terras voor algemeen gebruik op de eerste verdieping. Dit terras ontsluit de wooneenheden op deze laag en leidt naar de trap en de lift die de bovengelige verdiepingen toegankelijk maken. Elke woonverdieping telt vier eenheden en een gezamenlijke ruimte. Op twee verdiepingen is een appartement in gebruik als gemeenschappelijke woonkamer, met kantoor respectievelijk logeerkamer. De gespiegelde plattegrond bevat twee typen appartementen die beide een eenvoudig programma herbergen: een woonkamer met een rudimentaire keuken, een slaapkamer en een badkamer. Hoewel de woningen geen butenruimte hebben, is elke woonkamer voorzien van een Frans balkon aan de voorzijde. De indeling van de plattegrond van het tweede blok is vergelijkbaar met die van het eerste blok.

Jacob Borren en André Staalenhoef hebben bewust gebruik

gemaakt van industriële bouwproducten en een seriematige opzet. Niet alleen het budget maar ook de beoogde uitstraling leidden tot deze keuze. De vloeren zijn gemarkeerd door horizontale betonnen strips in de gevels, die zijn opgebouwd uit vlakken van gestapelde baksteen. Aan de zijkanalen van het gebouw zijn deze schuin geplaatst, zodat de gevel reliëf krijgt en overdag een subtiel spel van schaduwen laat zien.

De horizontale banden zijn vervaardigd uit prefabelementen. Op deze elementen zijn aanstortingen gemaakt zodat de

- Situatie. De Paperbus ligt net als de directeursvilla van de Tricotfabriek in de punt van een wigvormig terrein.**
- 1 de Paperbus
 - 2 directeursvilla Tricotfabriek
 - 3 Tricotfabriek
 - 4 Groenloerweg
 - 5 Meddoonstraat richting stadscentrum

schuin staande geveldelen strak kunnen aansluiten. De kozijnen van de ramen, standaard vormgegeven, zijn aan het zicht onttrokken door een betimmering van kunststofpanelen met een houtmotief. Ter plaatse van de Franse balkons is een geperforeerde plaat van hetzelfde materiaal als borstvering aangebracht. De betimmering draagt net als de betonnen banden bij tot een abstract beeld.

Door zijn schaal vindt de Peperbus aansluiting bij de directeursvilla, de fabriekshallen en de hoge schoorsteen van de tegenoverliggen Tricol. De zorgvuldige detaillering en de bescheiden middelen waarmee deze is bereikt, verdienen het project een gedistingeerdheid die past bij de prominente locatie. Samen benadrukken deze statige gebouwen de geschiedenis van Winterswijk.

De Peperbus, Winterswijk

Opdrachtgevers OC WAM & van Duren - Dura Vermeer, Winterswijk en Woningcorporatie De Woonplaats, Enschede
 Ontwerp Borren Staalenhoof Architecten, Leeuwarden
 Projectarchitect Jacob Borren, André Staalenhoof
 Medewerker Bernardus Warenga
 Adviseur constructie Constructieadviesbureau Ing. F. Wiggers, Varsseveld
 Adviseur installaties Klein Poelhuis - Voltman, Winterswijk
 Aannemer WAM & van Duren Bouw, Winterswijk
 Bruto vloeroppervlakte 2750 m²
 Programma 20 appartementen (waarvan 12 ten behoeve van bescheiden wonen), woonwinkel, commerciële ruimte
 Oplevering juli 2005
 Bouwsom inclusief installaties €2 280 000 excl. btw

- 1 entree kantoor woningbouwvereniging
- 2 kantoor woningbouwvereniging
- 3 entree appartementen
- 4 commerciële ruimte
- 5 kantoorruimte
- 6 sprekkamer
- 7 bedrijfsrestaurant
- 8 berging
- 9 techniek
- 10 entreehal zorgappartementen
- 11 hal
- 12 woonkamer
- 13 slaapkamer
- 14 badkamer
- 15 gemeenschappelijk terras

1 De oriëntatie van de appartementen geschiedt aan de achterkant van het blok. Ook hier zijn industriële materialen toegepast, zoals geperforeerde stalen vloerplaten en golfplaat. De ruimte rechts is een gemeenschappelijke ruimte waarvan de voordeuren van de woningen liggen. De oriëntatie is van de lift.

2 Aan de achterkant van het vierlaagse volume zijn nog twee woningen ondergebracht. Daartussen ligt een terras voor gezamenlijk gebruik.

